

Posudek oponenta na diplomovou práci Johany Žídkové Environmentální témata ve výuce hudební výchovy

Předložená diplomová práce Johany Žídkové řeší náročné a velmi aktuální téma v rámci probíhající pedagogické reformy v ČR – smysluplné promítnutí environmentální výchovy do hudebního vzdělávání a výchovy. Pro sounáležitost člověka a přírody je třeba hledat průniky a vést žáky ke správným postojům a návykům. Diplomová práce ukazuje, jak hudba může zprostředkovat tento kontakt, prohloubit postoje žáků prostřednictvím emocionálních prožitků. Jejich nositelem je právě hudební a tvořivá aktivita dětí ve školách, např. v projektovém vyučování. Bývalý rektor UK Radim Palouš vyzývá ve svých filozofických názorech, aby jednotlivé dílčí vědy ztratily svou sebestřednost a viděly svůj význam v propojování do celků. Mít úctu k přírodě, vnímat život komplexně je významným akcentem v celé práci. Diplomantka upozorňuje, jak environmentální výchova je zařazena do RVP a do školních RVP. Zaměřuje se na její propojování s estetickou a hudební výchovou. Odborně vysvětluje podstatu a možnosti tzv. průřezových témat ve výuce. Musím pozitivně hodnotit i osvětlení základních pojmů, právních předpisů a jistou historickou exkurzi do nejvýznamnějších společensko politických jednání a smluv v této sféře. V práci jsou zaznamenány užitečné příklady ze světa, jak hudba může u dětí zprostředkovávat environmentální postoje prostřednictvím zpěvu a pohybu. Moderní pohybové projevy založené na rytmu podněcují aktivitu, zájem, motivují do objevování environmentálních témat a jejich zapamatování a následné chápání. Domnívám se ale, že hlubšího prožívání je možné dosáhnout tehdy, když nejde jen o rytmus, ale o jeho propojení s melodií. V rytmicko melodické jednotě se prohlubuje emocionální prožívání více, což vede i k utváření postojů. Hudební výchova se nemůže podrobovat omezenému vkusu dětí a nemůže být jen „poslem“ informací. Hudba má také vlastní poselství v estetickém rozvoji člověka, měla by být např. nekonzumní, s duchovním přístupem k životu, prohlubovat vnímání, cit a smysl pro krásu. Tyto hodnoty si diplomantka v následujícím textu zřetelně uvědomuje a správně s nimi argumentuje.

Diplomantka charakterizuje význam a ovlivňování environmentální výchovy a Hv dle RVP. Je nedostatkem (nikoli jejím), že v českém vzdělávacím systému se Hv v RVP zabývá hlavně rozvojem hudebních schopností a dovedností a nikoli vztahy ke klíčovým kompetencím, mezi nimiž schází tzv. esteticko-umělecká kompetence. K obsahu subkapitoly 3.2.2 bych chtěl připomenout, že v první polovině 20. století byla hudebnost v populaci na podstatně vyšší úrovni než je tomu v dnešní době. Dále pak chci připomenout, že od 70. let i v Hv se propojovaly jednotlivé hudební činnosti s ostatními esteticko výchovnými, jen se to jinak nazývalo. Myslím, že přehnaný optimismus nad dnešní dobou z hlediska hudební výchovy není vhodný, spíše se dnes jedná o široký úpadek hudebnosti v národě. Vhodné příklady, jaké uvádí diplomantka, jsou proto užitečné.

Ve 4. kapitole podává diplomantka návrhy pro výchovně vzdělávací praxi. Uvádí příklady a představuje řady environmentálních prvků a jejich využití v Hv. Zabývá se i negativními projevy nadměrné hlasitosti poslouchané hudby u dnešní mládeže a muzikoterapeutickými prvky v hodinách HV. Pro praxi je důležitá subkapitola 4.2, která osvětluje tzv. projektovou výchovu z odborného i metodického hlediska a poukazuje na její přednosti. Hudební a environmentální průniky mají vždy jako klíčovou oblast hudbu, což oceňuji. Uskutečněný projekt je kvalitně popsán. Potvrdil, že autorka umí domyslet uvedená teoretická východiska až do roviny pedagogické praxe. Podobné projekty jsou sice pro učitele obtížné, ale jsou moderním a účinným projevem nové pedagogické koncepce. Úkoly z Hv jsou zadávány na dobré odborné a pedagogické úrovni. Rovněž tak vyhodnocení projektu je kvalitní.

Otázky do diskuse:

1.

Jako zajímavou inspiraci spatřuji tzv. „action song“, která vychází z učení E. Jacques-Dalcrozeho. Osvětlete pedagogickou filozofii tohoto pedagoga a vysvětlete její transfer do činnosti Američana Billyho.B. Brennana.

2.

Pokuste se výstižně formulovat Hv jako nositelku poznávání a emocionálního prožívání v utvářejících se postojích mládeže k přírodním a lidským zákonitostem. Jaké úkoly byste vymezila do budoucna?

3.

Jak chcete v této oblasti působit v budoucnosti?

Diplomová práce vychází z reprezentativní odborné literatury, sloh je kultivovaný, práce je bez gramatických nedostatků, z formální stránky je velmi pečlivá, dobře se čte. Může vhodně ovlivnit zájem učitelů o obdobné projekty, které diplomantka představila. CD v příloze je motivujícím příkladem.

Práci doporučuji k obhajobě.

Navržená výsledná známka: **výborně**

Datum 30.4.2009